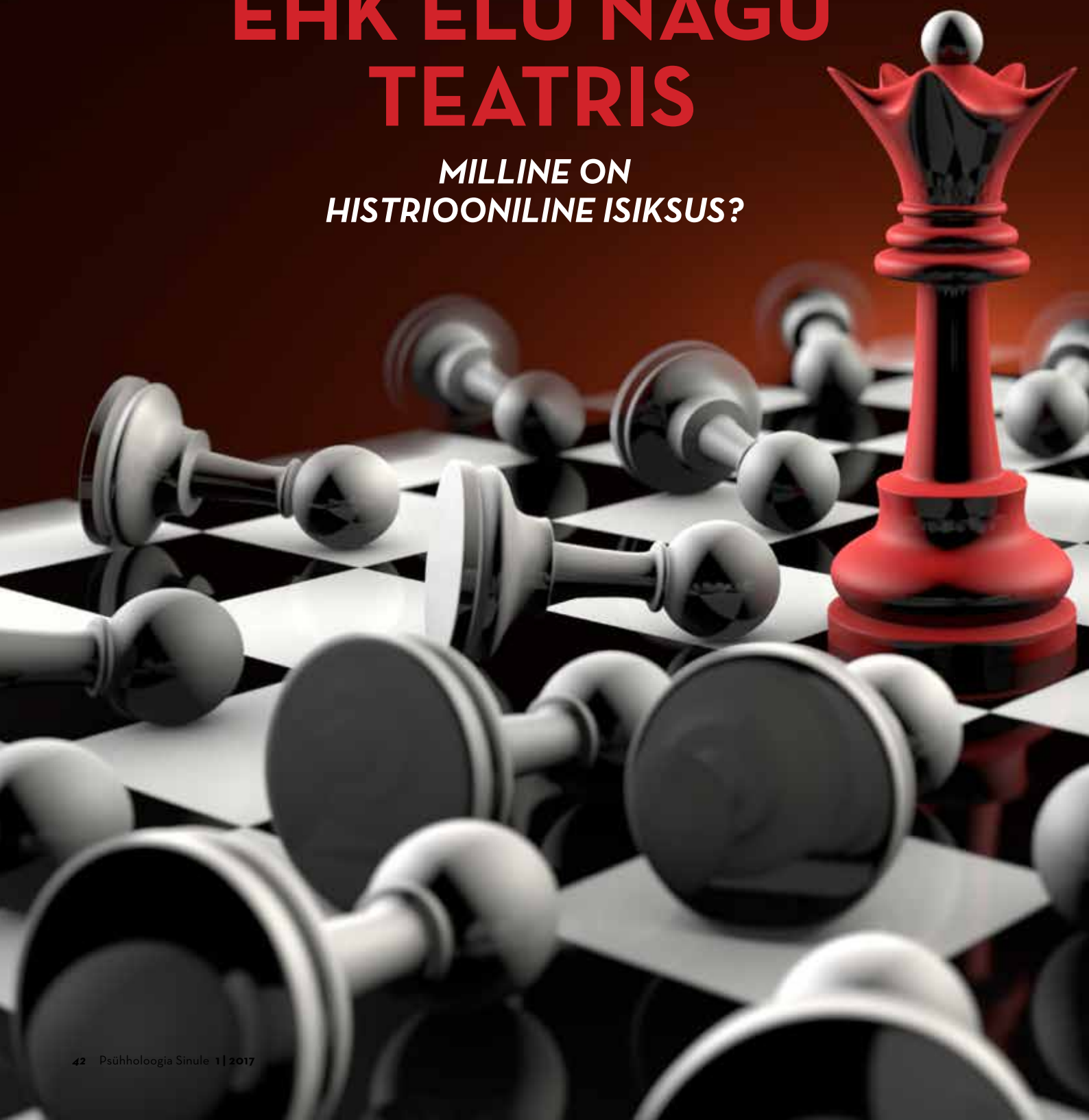

DRAAMA- KUNINGANNA EHK ELU NAGU TEATRIS

*MILLINE ON
HISTRIOONILINE ISIKSUS?*

Idüllilise Muhu kaluritalu õuele veereb ühel heal suvepäeval „maanteemuhk“, millest väljub üksteise järel kolm kentsakat tegelast: kreemikookidega ilmselgelt sina peal olev pr Kohviveski, tema kiitsakas abikaasa John ja salapärane sensuaalne punapea. Pikk tee pealinnast on võetud ette selleks, et veeta looduskaunis kohas suvepuhkus, kuid nagu ikka, asjad nii libedalt ei lähe. Kapriise ja kuraasi täis proua keerab taluelu pea peale, kisub kõigiga tüli ja lööb taluperemehel mokagi lõhki.

Nii tutvustatakse armastatud komöödiafilmi „Siin me oleme“. Tarvitseb meil vaid mõelda Kohviveski rolli kehastanud **Liia Laatsile**, kui meelde tuleb laia kübara, lehvivate kirjude kleitide ja pidevalt muutuvate nõudmiste ning meeleoluga proua. See Eesti filmiklassikast pärit tegelaskuju illustreerib ehk kõige paremini histrioonilist isiksusehäiret. Kirjutab **Ivi Niinep**.

Kuulsused ja histriooniline häire

Erinevate allikate põhjal võib väita, et histrioonilise isiksusehäire all kannatavaid kuulsusi võib olla terve hulk, nende hulgas Marilyn Monroe, Paris Hilton, Lindsey Lohan, Madonna, Miley Cyrus, Kanye West, Jessica Simpson jne.

Histrioonilise (endise nimega hüsteerilise) isiksusehäire all kannatavaid inimesi iseloomustab kõige enam teatraalne käitumine. Nad püüavad võita teiste tähelepanu, olles elavad, dramaatilised, väljakutsuvalt riides ja flirtivad. Enamasti meeldib neile ka esineda ning neid peetakse säravateks ja atraktiivseteks.

Kuigi nad on energilised ja loovad ning näivad oma tegemistes siirad, väsivad teised inimesed lõpuks sageli nende enesekesksest käitumisest. Lisaks kalduvad nad ülemääraselt reageerima ebaolulisele

ning neil võib esineda tugevaid meeleolupuhanguid (eriti ärritumist ja vihasööste).

Histrioonilise isiksusega inimesed loovad mängleva kergusega uusi tutvusi, kuid neil on suuri raskusi lähedaste, pikaajaliste ja vastastikku rahuldust pakkuvate suhete hoidmisega. Neil on keeruline kogeda

sügavaid tundeid ning neid teistega jagada.

Nende puhul jääb silma emotsionaalne pinnapealsus ja labiilsus ning teised tõlgendavad seda siiruse puudumisena. Neid nähakse pigem egotsentriliste, manipuleerivate, ennast õigustavate ning teiste suhtes hoolimatutena. Üheks viisiks teistega manipuleerida või tähelepanu saada võivad olla ka enesetapuähvardused või reaalsed enesetapukatsed.

Histrioonikud võivad olla ka kergeusklikud ja kergesti mõjutatavad. Nad võivad olla madala pingetaluvusega ja rutiinsemate tegevuste juures püsimatud, kaotades kiiresti

huvi. Alustavad sageli projekte ilma neid lõpetamata või hüplevad ühelt tegevuselt teisele. Teevad sageli rutakaid ja mõtlematuid otsuseid.

Teistelt ootavad histrioonilise isiksusehäirega inimesed eelkõige tähelepanu, kiindumust ja tunnustust. Nad võivad olla sõltuvad ja abitud, otsides teistelt heakskiitu. Samuti on nad äärmiselt tundlikud kriitika osas ning muretsevad ülemääraselt oma kehalise veetluse pärast.

Mis paneb neid inimesi nii käituma?

Mis histrioonilist isiksusehäiret põhjustab, ei ole täpselt teada, kuid arvatakse, et selle tekkimises mängivad rolli

nii lapsepõlvetraumad, õpitud käitumine kui ka pärilikud faktorid. Häire avaldub teisme- või varajases täiskasvanueas ning seda esineb nii naistel kui meestel üldpopulatsioonis praktiliselt võrdselt (2,2%).

- Histrioonilisele isiksusele omast käitumist võivad alal hoida varasematest kogemustest ning teadmistest alguse saanud uskumused, mis on seotud:
- tähelepanuvajadusega: nt „Et saada, mida ma tahan, pean teisi lõbustama”, „Et olla õnnelik, vajan teiste inimeste tähelepanu”, „Inimesed pööravad mulle tähele-

Mis on isiksusehäire?

Isiksusehäired on kliinilise tähendusega seisundid või jäigad käitumismustrid, mis on püsivad ning väljendavad inimese iseloomulikku elustiili ning viisi, kuidas ta teistega suhtleb. Tegemist on äärmuslike või oluliste kõrvalekalletega keskmise inimese tajumise, mõtlemise, tunnete ning suhete laadist. Mustrid on tavaliselt püsivad ja hõlmavad hulganisti mitmesuguseid käitumise ning psühholoogilise toimimise valdkondi. Isiksushäired ilmnevad lapse- või noorukieas ning püsivad täiskasvanuna.

panu ainult siis, kui tegutsen äärmuslikul moel”

- emotsionaalsusega: nt „Ma ei suuda taluda igavust”, „Kui ma ei suuda teisi lõbustada või neile muljet avaldada,

Histriooniku hüsteeria

Kuidas reageeriksid sellisele kirjale sina?

„Paul, miks sa ei vasta oma telefonile? Sa ju tead, et sa pead mind aitama. Selle jaoks ju vanemad vennad ongi. Aga ei, sina istud oma kenas ridamajas ja jätab minu, oma õe, elama mingisse paganama autosse. Sa oled isekas! Miks kõik keerleb alati sinu ümber!?! Sa pidid aitama mu auto ära parandada, et ma saaksin tööle sõita. No näed, mis nüüd juhtus! Kuna ma ei saanud tööle sõita, siis jäin tööst ilma. Ja nüüd olen ma sinu pärast ilma jäämas ka oma korterist. Majaomanik tõstab mu homme välja. Sa pead mind nüüd enda juurde elama võtma, kuni ma jälle jalad alla saan. Sa oled kohustatud seda tegema. Tulen täna õhtul oma asjadega sinna. Aitäh! Jennifer“

pole ma midagi väärt”, „Kui teised ei vasta mulle läbinisti positiivselt või ignoreerivad, on midagi väga halvasti“

- enesekesksusega: nt „Ma olen huvitav ja põnev inimene”, „Kohutav, kui mind eiratakse”, „Ma ei pea end vaevama asjade üle mõtlemisega – lähtun oma tunnetest“.

Histriooniline häire esineb sageli koos teiste psüühikahäiretega (nt kohanemishäireid, ärevus, depressioon, söltuvushäired, krooniline meeleolulangus ehk düstüümia, stressist tingitud kehalised häired jms). On täheldatud, et selle isiksushäirega isikud pöörduvad arsti poole üldpopulatsioonist neli korda sagedamini. Isiksushäire raviks kasutatakse peamiselt psühholoogilist ja/või tabletravi.

Kuidas histrioonilise inimese kõrval hakkama saada?

Selliste inimestega suheldes on oluline jääda rahulikuks, mitte minna kaasa teise poole manipuleerimisega või võtta süüdistustest tuld. Vestlusel või tagasiside andmisel on olu-

line, et jutt oleks konkreetne, lühike, informatiivne, viisakas ning sõbralik.

Allikad:

Facebooki leht „Eesti Filmiklassika“
Femi Oyeboode „Psüühilised sümptomid Andrew Simsi käsitluses. Sissejuhatus kirjeldavasse psühhopatoloogiasse“ Tartu Ülikooli Kirjastus 2013

<http://www.kliinikum.ee/psyhhiatriakliinik/lisad/ravi/ph/60-isiksushaired.htm>
<http://psychcentral.com/disorders/histronic-personality-disorder-treatment/>
<http://www.biffresponse.com/blog/dos-and-donts-for-living-with-a-histrionic-part-4-of-living-with-high-conflict-people/>